

EURÓPAI ADATVÉDELMI BIZTOS

Az európai adatvédelmi biztos véleményének összefoglalója a közös európai menekültügyi rendszerre (Eurodac, EASO és a Dublini Rendeletek) vonatkozó első reformcsomagról

(A vélemény teljes szövege angol, francia és német nyelven megtalálható az európai adatvédelmi biztos honlapján: www.edps.europa.eu)

(2017/C 9/04)

Európa évek óta sürgető migrációs és menekültügyi válsággal néz szembe, amely 2015-ben minden eddiginél nagyobb megpróbáltatássá vált. A Bizottság ezért javaslatot tett a dublini rendelet reformjára, hogy a rendelet az aktuális helyzet figyelembevételével módosuljon. A reformmal egy időben javaslat készült az Európai Unió Menekültügyi Ügynökségének létrehozására, amely segítséget nyújt a tagállamoknak a menekültügyi kérdésekben rájuk háruló feladatok végrehajtásában.

Az Eurodac rendszer a létrejötte óta azt a célt szolgálja, hogy az ujjlenyomatok összehasonlításával meg lehessen határozni az EU-ban benyújtott adott, menedékkjog iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállamot.

A Bizottság az Eurodac rendelet átdolgozását is javasolta. E rendeletben a legfontosabb változás az Eurodac hatókörének bővítésével azon harmadik országbeli állampolgárok nyilvántartásba vétele, akik jogellenesen tartózkodnak valamely tagállamban, illetve akiket letartóztattak azért, mert egy harmadik országból jogellenesen lépték át valamelyik tagállam határát.

Az európai adatvédelmi biztos elismeri, hogy az EU-ban hatékonyabban kell kezelni a migrációt és a menekültügyet. Ugyanakkor azt javasolja, hogy lényegesen nagyobb mértékben vegyék figyelembe a személyes adatok feldolgozásában esetlegesen érintett személyek törvényes jogait és érdekeit, különösen a speciális védelmet igénylő kiszolgáltatott csoportok, például a migránsok és a menekültek esetében.

Az európai adatvédelmi biztos e véleményében többek között a következő főbb javaslatokat fogalmazza meg:

- a dublini rendelet írja elő, hogy a dublini adatbázisban az egyedi azonosító bevezetése semmilyen esetben sem szolgálhat a dublini rendelet szerinti eltérő célt,
- az Eurodac rendelet 2016. évi átdolgozása során készüljön teljes körű adatvédelmi és a magánélet védelmével kapcsolatos hatásvizsgálat, melynek célja annak felmérése, hogy milyen adatvédelmi hatásokkal kell számolni a javasolt új jogszabályváltozat miatt, valamint az Eurodac adatbázis hatókörének bővítése következtében,
- következetes tanulmányok vagy bizonyítékalapú megközelítés alkalmazásával végezzenek felmérést arra vonatkozóan, hogy szükség van-e az Eurodac rendelet 2016. évi átdolgozásával összefüggésben meghatározott csoportokba tartozó személyek arcképének gyűjtésére és felhasználására, valamint mérjék fel azt is, hogy erre, adott esetben, milyen arányban van szükség,
- az indokolást kiegészítve részletesen értékeljék a kiskorúak helyzetét, mérlegeljék a kiskorúaktól történő ujjlenyomattal kapcsolatos kockázatokat és károkat, összevetve a számukra ebből esetlegesen származó előnyökkel.

A vélemény ezenkívül meghatározza a különféle javaslatok hiányosságait, és a jogalkotási folyamatban figyelembe veendő további javaslatokat fogalmaz meg az adatvédelem, valamint a magánélet védelme összefüggésében.

I. BEVEZETÉS ÉS HÁTTÉR

1. A Bizottság 2016. áprilisában „A közös európai menekültügyi rendszer reformja és az Európába jutás legális lehetőségeinek javítása felé” címmel közleményt adott ki⁽¹⁾, amelyben meghatározta a közös európai menekültügyi rendszer (CEAS) javításának prioritásait. Ebben az összefüggésben a Bizottság 2016. május 4-én a CEAS-reform első csomagjának részeként három javaslatot tett:

- Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre egy harmadik ország állampolgára vagy hontalan személy által a tagállamok egyikében benyújtott nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek és eljárási szabályok megállapításáról (a továbbiakban: dublini javaslat)⁽²⁾,

⁽¹⁾ COM(2016) 197 final.

⁽²⁾ COM(2016) 270 final.

- Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Unió Menekültügyi Ügynökségéről és a 439/2010/EU rendelet hatályaon kívül helyezésétől (a továbbiakban: az Európai Unió Menekültügyi Ügynökségére irányuló javaslat vagy az EUAA javaslat) ⁽¹⁾, és
- Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre egy harmadik országbeli állampolgár vagy hontalan személy által a tagállamok egyikében benyújtott nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek és eljárási szabályok megállapításáról szóló [604/2013/EU] rendelet hatékony alkalmazása érdekében a jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgár vagy hontalan személy azonosítása céljából, az ujjlenyomatok összehasonlítását szolgáló Eurodac létrehozásáról, továbbá a tagállamok bűnüldöző hatóságai és az Europol által az Eurodac-adatokkal való, bűnüldözési célú összehasonlítások kérelmezéséről szóló 603/2013/EU rendelet módosításáról (2016. évi átdolgozás) (a továbbiakban: az Eurodac 2016. évi átdolgozására irányuló javaslat) ⁽²⁾.

2. Az átdolgozott Eurodac jogszabály és az EASO javaslat közzétételét megelőzően nem hivatalos egyeztetésre került sor az európai adatvédelmi biztossal, aki mindkét szöveggel kapcsolatban nem hivatalos észrevételeket küldött a Bizottságnak.
3. Az európai adatvédelmi biztos tisztában van azzal, hogy az EU-nak válaszokat kell adnia a 2015 óta tartó migrációs és menekültügyi válság kihívásaira, továbbá azzal, hogy hatékony és összehangolt, uniós szintű politikára van szükség az EU-n belüli és az EU-ba irányuló illegális bevándorlás kezeléséhez. Az európai adatvédelmi biztos – teljes mértékben tiszteletben tartva, hogy a jogalkotó feladata a javasolt intézkedések szükségességének és arányosságának értékelése –, tanácsadói minőségében, e vélemény keretei között néhány ajánlást fogalmaz meg az adatvédelem és a magánélet védelme tekintetében. Ezzel az a célja, hogy segítse a jogalkotót az Európai Unió Alapjogi Chartájának 7. és 8. cikkében az adatvédelem és a magánélet védelme tekintetében megfogalmazott követelmények teljesítésében, valamint az Európai Unió működéséről szóló szerződés 16. cikke szerinti előírások betartásában.
4. Az európai adatvédelmi biztos először a három javaslattal kapcsolatos legfontosabb ajánlásokkal foglalkozik. Ezek a legfontosabb ajánlások az európai adatvédelmi biztos fő észrevételeire épülnek, és a jogalkotási folyamatban minden esetben figyelembe kell venni őket. A további ajánlások az európai adatvédelmi biztos részéről a szöveg egyértelműbbé tételére, további információk kérésére vagy kisebb módosításokra irányuló felvetésekkel függenek össze. Ez a megkülönböztetés segíti a jogalkotót abban, hogy prioritással kezelje az e véleményben megfogalmazott legfőbb kérdéseket.

IV. KÖVETKEZTETÉS

68. Az európai adatvédelmi biztos üdvözli az adatvédelemre irányuló, a különféle jogszabályokban megfigyelhető törekvéseket. Érzékeli, hogy az adatvédelemre irányuló megközelítés a jogalkotási folyamat részévé válik, amely a javaslatok megszövegezésében is megfigyelhető.
69. Az európai adatvédelmi biztos – teljes mértékben tiszteletben tartva, hogy a jogalkotó feladata a javasolt intézkedések szükségességének és arányosságának értékelése –, tanácsadói minőségében, e vélemény keretei között az adatvédelem és a magánélet védelmével kapcsolatos ajánlásokat fogalmaz meg a három vizsgált javaslatra vonatkozóan.
70. A dublini javaslat tekintetében, az európai adatvédelmi biztos aggodalmát fejezi ki azzal a ténnyel kapcsolatban, hogy az egyedi azonosító más célokra is felhasználható, például az adott személy más adatbázisokban történő azonosítására, és ezáltal az adatbázisok könnyen és egyszerűen összehasonlíthatók. Az európai adatvédelmi biztos javasolja az azonosító bármely más célból történő használatának tiltását.
71. Az Eurodac átdolgozására irányuló javaslat tekintetében, az európai adatvédelmi biztos úgy véli, hogy az Eurodac hatókörének bővítése kétségesse teszi az Európai Unió Alapjogi Chartájának 7. cikkében foglalt célkorlátozási elv tiszteletben tartását. Az európai adatvédelmi biztos javasolja továbbá azoknak az intézkedéstípusoknak a pontosítását, amelyeket a tagállamok az Eurodac-adatok alapján a kiutasításon és a hazatelepítésen kívül tehetnek. Az európai adatvédelmi biztos javasolja, hogy a Bizottság tegyen közzé egy olyan hatáértékelést, amely teljes körűen elemzi az Eurodac 2016. évi átdolgozásának az adatvédelemre és a magánélet védelmére gyakorolt hatását.
72. Az európai adatvédelmi biztos ugyanakkor aggodalmát fejezi ki az arcképek felhasználása tekintetében: a rendelet nem utal az Eurodac rendelet átdolgozására irányuló javaslat összefüggésben meghatározott csoportokba tartozó személyek arcképe gyűjtésének és felhasználásának szükségességére vonatkozó egyetlen felmérésre sem. Az európai adatvédelmi biztos emellett úgy véli, hogy a javaslatban egyértelműen meg kell határozni azokat az eseteket, amikor össze kell hasonlítani az ujjlenyomatokat és/vagy az arcképeket, mivel az átdolgozásra irányuló javaslatból úgy tűnik, hogy ilyen összehasonlítást szisztematikusan kell végezni.

⁽¹⁾ COM(2016) 271 final.

⁽²⁾ COM(2016) 272 final.

73. Az európai adatvédelmi biztos javasolja továbbá, hogy az indokolást kiegészítve készüljön részletes értékelés a kiskorúak helyzetére vonatkozóan, azaz mérleget adjon a kockázatokat és károkat, amelyeket az említett eljárások a kiskorúak számára teremthetnek, összevetve a számukra ebből esetlegesen származó előnyökkel. Ebben az összefüggésben a rendeletben pontosítani kell (vagyis ismertetni kell a preambulumban), hogy mit jelent a kiskorúaktól gyermekbarát módon történő ujjlenyomatvétele.
74. Az elméletileg öt év adatmegőrzési idő tekintetében az európai adatvédelmi biztos javasolja, hogy készüljön részletesebb ismertetés és indokolás arról, hogy a szóban forgó összefüggésben, az Eurodac adatbázis új célkitűzéseinek elérése érdekében miért és hogyan merült fel az öt év adatmegőrzési idő szükségessége. A fentiekben túlmenően az európai adatvédelmi biztos azt javasolja, hogy az adatmegőrzési idő az adott konkrét személyre vonatkozó beutazási tilalom tényleges időtartamára rövidüljön. Végezetül, az európai adatvédelmi biztos véleménye szerint a javaslatban elő kell írni, hogy az adatmegőrzési idő azon a napon kezdődik, amikor valamely tagállam végrehajtotta az első ujjlenyomatvételt.
75. Végezetül, az európai adatvédelmi biztos javasolja, hogy három év elteltével, bűnüldözési célú felhasználás tekintetében zároljanak valamennyi adatot, és a továbbiakban e tekintetben ne legyen különbség a nem uniós állampolgárok különböző kategóriái között.
76. A fent meghatározott lényegi hiányosságok mellett az európai adatvédelmi biztos e véleményében megfogalmazott javaslatai a következő szempontokra irányulnak:
- az Eurodac átdolgozására irányuló javaslat tekintetében,
    - Az európai adatvédelmi biztos véleménye szerint a javaslatban elő kell írni, hogy a személyes adatok feldolgozásáért végső soron a tagállamok felelnek, amelyek a 95/46/EK irányelv értelmében adatkezelőnek minősülnek.
    - A 37. cikket át kell fogalmazni, hogy egyértelműek legyenek a nemzetközi adattovábbítás engedélyezésének vagy tiltásának esetei, különös tekintettel a kérelmező származási országába történő továbbításra.
    - A 38. cikk (1) bekezdésében elő kell írni, hogy a tagállamok kizárólag a visszatelepítéshez és hazatéréshez valóban szükséges adatokat adhatják át.
    - Ujjlenyomatvétele nem hajtható végre kényszerítéssel. Ezt meg kell határozni az Eurodac rendeletben.
    - Ebben az összefüggésben az európai adatvédelmi biztos javasolja annak egyértelműsítését, hogy az ujjlenyomatadás megtagadása nem büntethető elzárással.
    - A valós adatok eu-LISA általi tesztelési célú felhasználása súlyos aggodalomra ad okot, és az Eurodac rendelet erre nem adhat felhatalmazást. A nem valós adatok felhasználásának megfontolása és értékelése – az érintett személyekkel kapcsolatos adatvédelmi kockázatok figyelembevételével – a jogalkotó feladata. A jogszabály semmi esetre sem tekintheti anonimizálhatónak a biometrikus adatokat, mivel azok mindig konkrét személyhez kapcsolódnak, ezért személyes adatként kell kezelni őket.
    - Az eu-LISA adatfeldolgozása tekintetében az európai adatvédelmi biztos javasolja, hogy a jogszabály rendelkezzen az adatok külső szerződő felek általi elérésére vonatkozó megfelelő biztonsági intézkedésekről.
    - Végezetül, az európai adatvédelmi biztos üdvözli az arra irányuló erőfeszítéseket, hogy a bűnüldöző hatóságok általi adathozzáférést független testület értékelje. Ugyanakkor a kijelölt hatóságok és az ellenőrző hatóságok – az ellenőrző hatóság függetlenségének megőrzése érdekében – nem tartozhatnak ugyanazon szervezethez.
  - az EUAA javaslat tekintetében,
    - Az európai adatvédelmi biztos javasolja, hogy a jogszabály rendelkezései írják elő, hogy az ügynökség szakértői csak akkor férhetnek hozzá az adatbázisokhoz, ha betartják az említett adatbázisokra vonatkozó jogi aktusok előírásait és az adatvédelmi szabályokat.
    - Az európai adatvédelmi biztos javasolja, hogy a jogszabály pontosabban határozza meg a 30. cikk (3) bekezdése szerinti adminisztratív célok fogalmát, mivel ebbe a fogalomkörbe a közigazgatási szervek által követett bármely cél beletartozhat.
    - Az európai adatvédelmi biztos javasolja, hogy a jogszabály pontosítsa az ügynökség által használt eszközök biztonságosságának garantálására irányuló felelősségi köröket, amelyeket az eszközök életciklusának minden pontján definiálni kell, nevezetesen a beszerzéstől kezdve, a tároláson és a használaton át, a leselejtezéssel bezárólag.

Brüsszel, 2016. szeptember 21.

Giovanni BUTTARELLI
európai adatvédelmi biztos